

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W MIEŚCIE I GMINIE SĘPOPOL
NA LATA 2019-2021**

I. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Rodzice powinni zapewnić opiekę i wychowanie dziecku, dbać o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. W sytuacji, gdy przez patologię w środowisku rodzinnym, nieudolność wychowawczą rodziców bądź pozostawanie w sytuacji kryzysowej, dobro to jest zagrożone, dziecko powinno być chronione przez władze publiczne. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań.

Alkoholizm, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również problem ubóstwa, czy długotrwałego bezrobocia. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy kierować się zasadą podstawowej roli rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej nie oznacza rozwiązania problemu rodziny. Z uwagi na więzi emocjonalne dziecka z rodziną i środowiskiem, konieczne jest motywowanie rodziców do zmian oraz podejmowanie działań prowadzących do stworzenia prawidłowych warunków rozwoju dziecka w rodzinie naturalnej i jego powrotu do domu.

Program Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sępól na lata 2019-2021 stanowi realizację wytycznych wymienionej wyżej ustawy i jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Sępól na lata 2016-2023.

II. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej rodzin

Diagnoza została przygotowana na podstawie analizy danych statystycznych pozyskanych od instytucji, które w swojej pracy zajmują się opieką nad dzieckiem i rodziną. Na ich podstawie zidentyfikowane zostały najważniejsze problemy stanowiące punkt wyjścia do opracowania programu.

Tabela nr 1. Karta Diagnostyczna Programu Wspierania Rodziny

L.p.	Spis informacji	Rok 2017	Rok 2018
1	Liczba mieszkańców Miasta i gminy Sępólno	6 521	6 427
2	Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej	580	562
3	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń wychowawczych	451	435
4	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	560	554
5	Liczba rodzin korzystających ze świadczeń funduszu alimentacyjnego	73	70
6	Liczba gospodarstw domowych korzystających z dodatku mieszkaniowego	223	195
7	Liczba dzieci zamieszkujących w mieście i gminie Sępólno ogółem	1 234	1 230
8	Liczba dzieci z terenu miasta i gminy Sępólno przebywających w pieczy zastępczej za które gmina ponosi odpłatność	13	7

Źródło: Dane MGOPS w Sępólnie, Urzędu Miasta i Gminy w Sępólnie (ewidencja ludności), Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Bartoszykach

Najczęstsze przyczyny przyznawania pomocy społecznej w 2018 roku pokazuje poniższa tabela.

Tabela nr 2. Powody przyznawania pomocy społecznej w 2018 roku

L.p.	Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	Ubóstwo	267	625
2	Bezrobocie	226	679
3	Potrzeba ochrony macierzyństwa	55	272
	w tym: wielodzietność	24	136
4	Bezdomność	1	1
5	Niepełnosprawność	171	391
6	Długotrwała lub ciężka choroba	168	368
7	Bezradność w sprawach opiek.- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w tym:	77	304
	Rodziny niepełne	43	129
	Rodziny wielodzietne	31	174
8	Przemoc w rodzinie	3	8
9	Alkoholizm	37	58
10.	Narkomania	0	0
11.	Zdarzenie losowe	2	8
11	Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0

Źródło: Dane własne Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sępólnie

Jak wynika z powyższych danych najczęstszym i podstawowym powodem przyznawania pomocy jest ubóstwo nierozdzielnie związane z bezrobociem, często z niepełnosprawnością oraz długotrwałą lub ciężką chorobą mieszkańców naszej gminy.

Znaczną grupę klientów pomocy społecznej stanowią rodziny, w których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym rodziny niepełne 56% i wielodzietne 40 % tej grupy.

III. Cele i zadania Programu

Cel główny Programu

„Rodzina wydolna w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, silna ekonomicznie, społecznie i kulturowo”.

Cele szczegółowe:

1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.
2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz rozwiązywanie już istniejących.
3. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

Zadania :

Ad pkt 1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu

- 1) Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcia asystenta rodziny.
- 2) Umożliwienie funkcjonowania rodzin wspierających.
- 3) Tworzenie i rozwój działalności klubów i świetlic działających na rzecz dzieci i młodzieży.
- 4) Realizowanie programów profilaktycznych z zakresu pracy z rodziną.
- 5) Kursy, warsztaty dla pracowników instytucji wspierających rodzinę.
- 6) Promowanie rodzinnej integracji.
- 7) Edukacja środowiska lokalnego w zakresie wspierania rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.

Ad. pkt 2. Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych oraz rozwiązywanie już istniejących

- 1) Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny.
- 2) Monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem, w tym niewydolnych wychowawczo, w których występują problemy przemocy, uzależnień oraz długotrwałej choroby.
- 3) Dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psychologicznego, pedagogicznego, prawnego).
- 4) Organizowanie spotkań dla rodzin będących w sytuacji kryzysowej w formie grup wsparcia.
- 5) Monitorowanie sytuacji rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej.
- 6) Działania aktywizujące zawodowo i społecznie rodziny, w których rodzice pozostają bez pracy.

Ad. pkt 3. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku i rodzinie.

- 1) Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno - bytowej.

- 2) Objęcie dożywianiem wszystkich dzieci wymagających tej formy wsparcia.
- 3) Organizowanie wypoczynku dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.
- 4) Zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
- 5) Zabezpieczenie środków na pobyt dzieci w pieczy zastępczej.

IV. Adresaci Programu

Głównymi odbiorcami Programu będą rodziny zamieszkałe na terenie miasta i gminy Sępól, bezradne w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej bądź też takie, którym została odebrana lub ograniczona władza rodzicielska, a dzieci umieszczone w pieczy zastępczej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej. Adresatami będą także rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodziców (konflikty małżonków, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo), rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka, małoletnie matki. Natomiast działania profilaktyczne i edukacyjne przeznaczone będą dla wszystkich mieszkańców gminy.

V. Realizatorzy i partnerzy Programu

Do podmiotów realizujących zadania w ramach wspierania rodziny należą:

1. **Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej** – rozpoznaje potrzeby i zapewnia pomoc w zakresie wpierania rodzin poprzez działania pracowników socjalnych oraz asystentów rodziny, udziela pomocy finansowej, świadczy usługi opiekuńcze, ponosi częściowe opłaty za pobyt dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, realizuje programy i projekty wpierające rodziny.
2. **Placówki działające w ramach systemu oświaty** – udzielają pomocy rzeczowej uczniom będącym w trudnej sytuacji materialnej, organizują dodatkowe zajęcia celem kompensowania deficytów edukacyjnych, dysponują ofertą zajęć pozalekcyjnych, jako alternatywną formę spędzania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań, organizują dożywianie dzieci.
3. **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie** – prowadzi Punkt Interwencji Kryzysowej, organizuje rodzinną pieczę zastępczą.
4. **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie** – prowadzi działania w rodzinach, w których występuje problem uzależnień i przemocy, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin wychowujących dzieci.
5. **Powiatowy Urząd Pracy** – prowadzi programy aktywizacji zawodowej.
6. **Powiatowa Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna** – prowadzi poradnictwo specjalistyczne dla dzieci i młodzieży oraz terapię indywidualną i rodzinną.

7. **Komenda Powiatowa Policji** – realizuje procedurę Niebieskiej Karty.
8. **Sąd Rejonowy** – orzeka w sprawach dotyczących opieki nad dziećmi, zobowiązuje do współpracy z asystentem rodziny, ustala kuratorów i prowadzi nadzór nad rodzinami objętymi kuratelą.
9. **Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury** – jest głównym animatorem życia kulturalnego w gminie, posiada bogatą ofertę zajęć dla dzieci i młodzieży.
10. **Placówki służby zdrowia** – prowadzą poradnictwo medyczne i specjalistyczne w zakresie ochrony zdrowia i życia.
11. **Urząd Miejski w Sępopolu** – udziela wsparcia rodzinom w formie stypendiów szkolnych.
12. **Organizacje pozarządowe** – udzielają wsparcia rodzinom w ramach działań statutowych.

VI. Źródła finansowania

Zadania realizowane w ramach programu będą finansowane:

- ze środków własnych budżetu gminy,
- z dotacji z budżetu państwa,
- ze środków unijnych,
- z innych środków pozyskanych w trakcie realizacji programu.

VII. Planowane efekty realizacji Programu

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczymi i wychowawczymi.
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny oraz zapobieganie powstawania sytuacji kryzysowych.
3. Poprawa stanu bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

VIII. Monitoring i ewaluacja

Instytucją odpowiedzialną za koordynację działań i monitoring „Programu Wspierania Rodziny w Mieście i Gminie Sępólno na lata 2019- 2021” jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sępopolu, który każdego roku przedkłada Burmistrzowi Sępolicy sprawozdanie z realizacji Programu oraz zestawienie potrzeb na rok następny. Burmistrz Sępolicy, zgodnie z art. 179 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do dnia 31 marca każdego roku składa Radzie Miejskiej roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Wnioski zawarte w sprawozdaniu z pierwszego roku realizacji Programu stanowią podstawę do ewentualnej weryfikacji założeń dokumentu na lata następne.

PRZEWODNICZĄCY
RADY MIEJSKIEJ
W SĘPOLU
Krzysztof Siudek